

Włodzimierz Pela

Pułtusk - Miasto, woj. ciechanowskie.
Stanowiska: ul. ul. Piotra Skargi,
Wolności, Pl. Zjednoczenia, Kolegium
Jezuickie, Plebania, Rybitwy 3

Informator Archeologiczny : badania 17, 207-208

1983

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

POZNAŃ - Stare Miasto
ul. Szwajska 5/6
ul. Dominikańska 9

patru wczesne średnio-wieczne

POZNAŃ - Stare Miasto
Wzgórze św. Wojciecha

Muzeum Archeologiczne
w Poznaniu

Badania prowadził mgr Zbigniew Karolczak. Finansowały WKŻ i Muzeum Archeologiczne w Poznaniu. Drugi sezon badań. Osada z okresu halstańskiego /kultura Łużycka/, osada wczesnośrednio-wieczna /XII - XII/XIII w./, przedmieście /średnio-wieczne, czasy nowożytna/.

Podstawowym zadaniem badawczym była penetracja przestrzenna, chronologiczna i typologiczna rejonu Wzgórze św. Wojciecha. Realizowane je prowadzą prace o charakterze ratowniczym w głównym wykopie budowlany przy ul. św. Wojciecha 19/20 /teren klasztoru Siostr Karmelitanek Bosych/ o powierzchni 400 m² oraz w kościele św. Wojciecha wykonując 2 wykopy sondażowe oraz 12 odwiertów archeologicznych.

W wyniku przeprowadzonych badań ustalono, że:

- 1/ pozostałością po osadzie z okresu halstańskiego /kultura Łużycka/ jest ciężka warstwa osadnicza /miąższości 0,5 m/ oraz obiekty o charakterze mieszkalno-gospodarczym /teren ogrodu przyklasztornego S. Karmelitanek/;
- 2/ ślady osadnictwa wczesnośrednio-wiecznego /fragmenty ceramiki naczyńowej/ pojawiają się u schyłku wieku XI i przełomie XI/XII /lokalizacja ; w./;
- 3/ na poł. XII w. osadnictwo powyższe przybiera formę trwałą /uwarstwienie ciężkie - lokalizacja ; w./;
- 4/ osada wg przekazów pisanych nazywana "wsią św. Wojciecha", rozwijając się intensywnie od XIII po wiek XVII włącznie o określonej postaci i treści społeczno-gospodarczej /jurdyka/ w wieku XVI przekształciła się w przedmieście, rozwijając się przestrzennie w kierunku zachodnim i południowym - co uzyskuje potwierdzenie w uzyskanym materiale.

Wykopanie dwóch wykopów sondażowych oraz serii odwiertów w kościele św. Wojciecha, miało na celu wstępną penetrację wnętrza dla poznania historii budowlanej terenu.

W wykonanych w awcie południowej kościoła sondażach uzyskano w sumie 10 próbek próbek ludzkich nalegających w 4 pozycjach, datowanych od XIV po wiek XVIII włącznie. Zlokalizowane w awcie głównej kościoła odwierty nie doprowadziły do odkrycia w jej obrębie starszych założeń niż XIV-wieczne.

Badania w tym rejonie będą kontynuowane w kolejnych sezonach.

PULTUSK - Miasto
woj. ciechanowski
Staszowski: ul. ul. Piotra Skargi,
Wolańców, Pl. Zjednoczenia, Kolegium
Jezuickie, Piłsudnia, Rybitwy 3

Ciechanowski Towarzystwo Naukowe
Wojewódzki Konserwator Zabytków
w Ciechanowie

Badania prowadził mgr Włodzisław Fela. Finansował WKŻ Ciechanów. Szósty sezon badań. Miejska zabudowa drewniana średnio-wieczna i nowożytna XV-XVIII w. Miejski mur obronny - XVI w. Kolegium jezuickie XVI-XVIII w. Młyn wodny z XVII-XVIII w.

1. Staszowski przy ul. Piotra Skargi 37a, b - kontynuowane badania na tyłach działek budowlanych. W dalszym ciągu odsłaniano fragmenty zabudowy drewnianej od IV do XVII wieku. Natrafiono na resztki dwóch beczek dębowych wykorzystywanych jako zbiorniki. Odkonkowane południową częścią piwnicy/?, w zasypisku której znaleziono kopiejkę z 1798 r. Piwnicę wykonano w głębokim wykopie, przy czym partia najniższa, tkwiąca w płasku ocalałym w strefie oddziaływania wód gruntowych, zrobiona została ze ściśle dopasowanych desek ściśle bocznych i podłogi. Do piwnicy wiodły drewniane schody.

- Prawdopodobnie z tego wykopu pochodzi odnaleziony srebro dukat miasta Zwolle z 1634 r.
2. Stawowisko ul. Piotra Skargi 31 - sadzór nad robotami ziemnymi - fragmenty zabudowy drewnianej, resztki płytów oddzielających działki budowlane oraz dwie studnie drewniane z XVI i XVII w.
 3. Stawowisko ul. Wolności 1-7, Piotra Skargi 31-35 - sadzór nad robotami na tyłach obecnych budynków związanymi z budową kanału centralnego ogrzewania. Zabudowa drewniana IV-XVII w, granice działek - płyty oraz dwie studnie: Wolności 7, drewniane, ze śladami napraw - XVI wiek - zespół zabytków ze szkła, talerze i garnki glazowane i druga studnia, z Piotra Skargi 35 o innej konstrukcji niż spotykane do tej pory przy budowie studni w Pułtusku konstrukcja wiekowa ze obłup, głęboko wkopana w piasek osłowy. Zasypano ją rumoszem: przepalną polepą i dużą ilością fragmentów płytowych kafli piścowych. Datowana wstępnie na wiek XVII-ty.
 4. Stawowisko - Plac Zjednoczenia błąk Domu Kultury - sadzór nad budową wodociągu. Brak śladów zabudowy. Natrafiono na warstwy powodziowe, nasypkowe z XVI w, oraz fragmenty bruku kamiennego z XVII /7/ wieku. Miejsce to znajdowało się w wieku XVI przy moście naprzeciw bramy miejskiej.
 5. Miejski mur obronny i kolegium jezuitów - odsłonięto dalsze partie muru obok Bramy I oraz koło zakrytą kolumnadę p.w. św. Piotra i Pawła. W sąsiedztwie zachowany jest jednolity moduł budowy muru. Przy zakrytym murze wykonano otwór na wylot kanału ściękowego związanego z kolegium. Zachował się także w tym miejscu bruk kamienny ułożony po wewnętrznej stronie muru. Odsłonięto dalsze partie fundamentów dobudowanego od strony południowej skrzydła kolegium. Prowadzi do niego wejście od zachodu. Plac przed wejściem wybrukowany był najimi polnymi kamieniami. W trakcie badań odsłonięto fundamenty kolegium benedyktyńskiego wybudowanego w XIX wieku. Fundamenty te wykonane z kamienia, cegły i zaprawy wapiennej stawiano na ruszcie z bali dębowych, których dolne warstwy ułożone zostały wzdłuż fundamentu, górna natomiast w poprzek.
 6. Sektor A - stawowisko ze tyłach budynków plebanii przy kolegiackiej w ogrodach od strony zachodniej. Wytyczono wykopy mające za zadanie lokalizację muru miejskiego w tym rejonie. Jednak poza odakowaniem kilku kolejnych faz umocnień brzegowych /od XV?-XVI/ powstających na skutek powiększania powierzchni wyspy w tym miejscu oraz relikty budynku z ceglana posadzką /znanego z planu miasta z 1803 r./ i brukiem kamiennym, nie natrafiono na żadne ślady, które można wiązać z miejskim murem obronnym.
 7. Stawowisko Hybitwy 3 - relikty nowoczesnego młyńca wodnego /7/ ze sławiełkami wzniesionymi w dolinie Narwi znalazłono zniszczone koła młyńskie oraz ceramikę z XVII w. Brak jednak wyraźnych śladów budynku.
 8. Przypadkowe znalezisko żelaznego miecza z XVI wieku na Fopławach-środku wczasowym Pułtuska.

Materiał zabytkowy znajduje się w Pułtusku w Muzeum oraz w pracowni ekspedycji wykopaliskowej ON.

PULTUSK
woj. ciechanowski
Zamek

PP Pracownie Konserwacji Zabytków
Pracownia Archeologiczna-Konserwatorska
Oddział w Warszawie

W badaniach udział brali mgr. mgr. Marek Mierosławski /autor sprawozdania/ Z. Polak, Dorota Stabrowska, Sławomir Roszyk /6 miesięcy/, Ryszard Cędrowski /2 miesiące/, Andrzej Gołębziak /2 miesiące/. Finansował WKZ w Ciechanowie. Ósmy sezon badań. Zamek i grodzisko /XII-XVIII wiek/.

W trakcie tegorocznych badań eksploracja skończona została w południowo-wschodniej części dziedziska tzn. w późniejszej części wykopu nr VIII i wykopie nr XIII /przedbramie/.

W wyeksplorowanej w roku poprzednim części wykopu nr VIII podjęto próbę odsłonięcia warstwy grodu XII-to wiecznego zalegających pod nasypem piaskowym. W wykonanym sławiełkim sondżu stwierdzono układ podobny, jak w wykopie nr X, tzn. dwie fazy wału piaskowego i przylegająca do nich warstwa kulturowa z paleniskami z kamienia i dość dużą ilością ceramiki. Warstwa ta miała grubość około 1,5 m, pod nią zalegała warstwa piaskowa do głębokości około 9 w pozytywnej pozycji dziedziska. W podobnym sondżu w późniejszej części tego wykopu stwierdzono układ warstw prawie poziomy, co świadczy, że od tej strony wał grodu przebiegał bardziej na północ.